

НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Економічні реформи в Україні протягом останніх десятиліть зумовили формування конкурентного середовища та прискорили поширення конкурентних відносин на ринку. Саме конкуренція стала тим механізмом, який активно стимулював трансформаційні процеси в усіх сферах суспільного життя. Проте економічна трансформація відбувалася з суттєвими протиріччями, що призвело до набуття конкуренцією певною мірою нецивілізованих форм [1].

Перше визначення недобросовісної конкуренції було наведено у Паризькій конвенції про охорону промислової власності, що являє собою міжнародну угоду, учасницями якої є більш ніж сто країн світу (у тому числі і Україна). Так, виходячи із положення статті 10-bis цієї конвенції, актом недобросовісної конкуренції вважається будь-який акт конкуренції, що суперечить чесним звичаям у промислових і торговельних справах, зокрема:

- усі дії, здатні якимось способом спричинити змішування відносно підприємства, продукції або промислової чи торговельної діяльності конкурента;

- неправдиві твердження при існуванні комерційної діяльності, здатні дискредитувати підприємство, продукцію або промислову чи торговельну діяльність конкурента;

- вказівки чи твердження, використання яких при здійсненні комерційної діяльності може ввести громадськість в оману щодо характеру, способу виготовлення, властивостей, придатності до застосування або кількості товарів [2].

Відповідно до ст. 1. Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 року недобросовісною конкуренцією є будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності [4]. Отже, можна зробити висновок, що це вчинені, фактично, зловмисні дії щодо свого конкурента (або конкурентів), які повністю (або частково) суперечать правилам, прийнятим в торгівлі та іншій підприємницькій діяльності.

До недобросовісної конкуренції можна віднести, по-перше, практику неправомірного використання ділової репутації виробничого, сільськогосподарського, торговельного підприємства та

іншого суб'єкта господарювання. При цьому формами недобросовісної конкуренції можуть бути такі: протиправне використання різних позначень (знаків, написів); повне або часткове відтворення етикетки, упакування, інших явних ознак товару; реклама з очевидними ознаками порівняльного характеру.

По-друге, це створення очевидних перешкод підприємствам або торгівельним організаціям, спроба досягнення переваги неправомірного характеру в процесі конкуренції, що в дійсності може проявлятися через дискредитацію свого конкурента, поширення про нього неправдивої інформації в цілях введення в явну оману покупця. Сюди ж відноситься розголошення або використання комерційної таємниці.

До недобросовісної конкуренції входить також незаконне використання чужого успішного логотипу у своїй торговельній або виробничій діяльності, адже, будь-які прояви повного або часткового застосування на практиці чужої торгової марки для отримання прибутку є протиправним.

Прояви недобросовісної конкуренції завдають або можуть завдати шкоди суб'єктам господарювання, їхній діловій репутації і, таким чином, становлять загрозу їхній економічній безпеці. Така шкода може проявлятися, наприклад, у втратах суб'єкта господарювання від недоотриманих замовлень, зниження обсягів реалізації продукції, відволікання клієнтури тощо. У свою чергу, перелічені обставини призводять до зменшення прибутку та, відповідно, погіршення індикаторів економічної безпеки.

Згідно із законодавством України, як і більшості зарубіжних країн, для визначення дій як недобросовісної конкуренції наявність фактично завданої шкоди не є обов'язковою (достатньо лише можливості заподіяння такої шкоди). Наявність шкоди повинна доводитися лише у випадку, коли конкурент вимагає відшкодування завданих збитків. У результаті недобросовісної конкуренції шкода також може бути завдана споживачам, які, хоч і не беруть безпосередньої участі у конкуренції, але виступають об'єктом конкурентної боротьби, через який і ведеться конкуренція [3, с. 134].

Підсумовуючи, варто наголосити, що будь-яка конкуренція, якщо вона чесна та відкрита, зумовлює безумовну користь як окремому суб'єкту господарювання, так і економіці держави загалом, тому її не тільки виправдовують, але і підтримують. Однак вчинення будь-яких дій, які визначені законодавством як прояви недобросовісної конкуренції, спричиняють обов'язкове накладення штрафів, інші види відповідальності відповідно до законодавства України. Також

вони негативно впливають на розвиток конкурентного ринкового середовища, послаблюють позиції «чесних гравців» на ринку та, відповідно, знижують рівень їхньої економічної безпеки.

Перелік використаних джерел

1. Благоразумова О. В. Прояв недобросовісної конкуренції в сфері торгівлі. *Ефективна економіка*. 2016. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_6_19

2. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20.03.1883 р. – Консолідована версія. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_123

3. Пономарьов В. Д. Поняття недобросовісної конкуренції: питання визначення та характерні ознаки. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Юридичні науки*. 2015. № 2. С. 131–135.

4. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 №236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Ростислав Луків

*студент магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

Ольга Карапетян

*доцент кафедри кримінального права і процесу,
економічної безпеки та правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного університету*

БОРГОВА СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Дослідження питання боргової складової фінансової безпеки в умовах підвищення ризиків, притаманних державному боргу та формування стратегічних пріоритетів дотримання боргової безпеки є актуальним та своєчасним.

Обсяг світового боргу оновив історичний максимум і зріс до 327% глобального ВВП за результатами 2017 року. І хоча частка заборгованості України у світовому боргу становить лише 0,04 %, однак високі фінансові ризики та економічна політика в умовах гібридної війни посилюють загрози фінансовій безпеці України [1].

На основі узагальнюючого аналізу сутності фінансової безпеки в науковій літературі за ключовими елементами та комплексом загроз,